УДК330.322:005

КОНДРУК Д.В.
магістрантка, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
ЧУМАЧЕНКО О.Г.
к.е.н., доцент кафедри національної економіки і фінансів,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

РИЗИК МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

В ринковому економічному середовищі діяльність суб'єктів господарювання схильна до ризиків. Фінансові інвестиції, як і будь-яка інша фінансова операція, не є виключенням. Різноманітні ризики, що виникають в результаті інвестиційної діяльності через ряд факторів на які неможливо вплинути заздалегідь, призводять до втрат вкладника. Проблема полягає в тому, що повністю уникнути ризиків неможливо. Дослідження цієї проблеми, робить керування ризиками усвідомленим явищем і демонструє, що всі види ризиків пов'язані між собою і постійно змінюються під впливом як зовнішнього так і внутрішнього середовища.

В методичних рекомендаціях до розробки бізнес-плану, ризик визначається – як небезпека того, що цілі, поставлені у проекті, повністю або частково не будуть досягнуті.

Стрельцов А., Цамуталі О. вказують, що ризик – це можливість (імовірність), по-перше, втрати підприємством частини своїх існуючих ресурсів, по-друге, втрати залучених ресурсів для реалізації певних цілей й, по-третє, недоодержання доходів або появи додаткових витрат у результаті здійснення господарської діяльності [1].

Тобто, з точки зору фінансових інвестицій можна зробити висновок, що ризик – це ймовірність втрати інвестованих коштів, а також недосягнення бажаного рівня окупності і запланованого доходу.

Загалом, основними ризиками для управління фінансовими інвестиціями є фінансовий та інвестиційний ризик.

Фінансовий ризик – це потенційно можлива небезпека ймовірної втрати ресурсів або недоотримання коштів порівняно з варіантом, який розрахований на раціональне використання ресурсів або ймовірність отримання додаткового обсягу прибутку в результаті здійснення певних ризикових операцій.

Причинами виникнення фінансового ризику можуть бути некваліфікований персонал, шахрайство, схильність до високоризикових операцій для досягнення надмірно високого рівня прибутку, неефективна структура активів і капіталу, недооцінювання ділових партнерів та інших факторів. Негативних наслідків цих дій значною мірою можна запобігти за рахунок ефективного управління фінансовими ризиками.

Фінансовий ризик можна поділити на систематичний або, як його ще називають ринковий ризик та на несистематичний (специфічний) ризик.

Ринковий ризик характеризує ймовірність фінансових втрат, пов'язаних із несприятливими змінами кон'юнктури різних видів фінансового ринку. Цей вид ризику характерний для всіх учасників фінансової діяльності.

Специфічний ризик характеризує ймовірність фінансових втрат, пов'язаних із неефективною діяльністю підприємства.

Інвестиційний ризик характеризує можливість виникнення фінансових втрат у процесі здійснення інвестиційної діяльності підприємства. Ідентифікують наступні види інвестиційного ризику: ризик реального інвестування й ризик фінансового інвестування;

Основні завдання ризик-менеджменту це:

- зниження невизначеності, що має місце при ухваленні рішення;
- зменшення початкового рівня ризику до прийнятного припустимого рівня;
- зниження витрат, пов'язаних із ризиком;
- визначення й контроль стану різних сфер діяльності або ситуацій, що виникають у результаті можливих небажаних змін;
- досягнення балансу між вигодами від зменшення ризику й необхідними для цього витратами;
- прогнозування настання ризикових подій

Ризик-менеджмент, на нашу думку, повинен бути складовою системою стратегічного планування та бюджетування. Для істотного поліпшення впровадження ризик-менеджменту необхідно виокремити його складові:

1. Оцінювання ризику – аналіз походження й оцінювання масштабів ризику в конкретній ситуації.

2. Управління ризиком – аналіз ризикової ситуації, розроблення й обґрунтування управлінського рішення, спрямованого на мінімізацію ризику.

У вітчизняній економічній літературі й практиці господарської діяльності відсутні загальновизнані теоретичні принципи й методичні положення з управління ризиками та їх оцінювання. Тому використовуються численні рекомендації відповідно до конкретних виробничих ситуацій, видів господарської, підприємницької й комерційної діяльності. Використання недостатньо обґрунтованих науково-методичних підходів до зменшення, запобігання й уникнення ризиків здебільшого є наслідком слабкого розроблення методології й способів розрахунку рівня ризику. Рішення завдання з моделювання й прогнозування ризиків істотно ускладнюється мінливістю й невизначеністю економічного середовища, різноспрямованим впливом на результати роботи підприємства, безлічі випадкових зовнішніх і внутрішніх факторів.

На сьогоднішній день апробовані два методи управління ризиками.

1. Аналітичний метод припускає розрахунок таких традиційних для оцінювання ефективності інвестиційних й інноваційних проектів показників, як, наприклад, точка беззбитковості, строк окупності, чиста приведена вартість, індекс рентабельності, внутрішня норма прибутку. Про рівень ризику роблять висновки за величиною відхилення розрахункових величин цих показників від

граничних або рекомендованих значень, а також від значень цих показників за альтернативними проектами, наприклад:

- чим ближче період окупності проекту до моменту закінчення життєвого циклу інвестицій або до нормативного періоду окупності, тим вищий рівень ризику проекту й навпаки;
- чим ближче значення чистої приведеної вартості проекту до нуля, тим ризик проекту вищий;
- чим менша різниця між значенням індексу рентабельності й одиницею, тим ризик проекту вищий;
- чим менша різниця між значенням внутрішньої норми прибутку й бажаною нормою доходності (WACC, необхідною прибутковістю), тим ризик проекту вищий;
- чим менша різниця між планованим і беззбитковим обсягом виробництва продукції, тим вищий ризик. [2]

2. Експертний метод засновується на якісному визначенні ймовірності подій за рахунок оцінки факторів, що впливають на виникнення ризиків. Цей метод залежний від висновків експертів.

Виділяють три основних етапи аналізу ризику:

- Визначення кола експертів, які мають необхідну кваліфікацію та досвід для оцінки рівня даного ризику.
- Визначення переліку факторів, що обумовлюють рівень певного виду ризику та вагових коефіцієнтів кожного з них для узагальненої оцінки рівня ризику.
- Встановлення відповідності між характером дії факторів та рівнем ризику

Тобто, цей метод визначає фактор ризику та його вид (високий, помірний, низький) та встановлює для кожного фактора міру ризику.

Проект можна вважати стійким якщо: різниця між внутрішньою нормою прибутку й бажаною нормою доходності перевищує 10-15%; індекс рентабельності перевищує значення 1,2; накопичене (за безризиковою нормою дисконту) сальдо грошового потоку для фінансового планування становить не менше 5% суми чистих операційних витрат. Короткий період окупності може стати свідченням стійкості проекту тільки в тому випадку, якщо після закінчення цього строку чистий дохід проекту увесь час залишається позитивним.

Управління компанією, бізнесом є складним, багатогранним явищем. В умовах невизначеності впровадження ризик-менеджменту є запорукою успіху. Якщо і не запорукою, то суттєвим фактором зменшенням збитків та втрат.

Список використаних джерел:

1. А. Стрельцов, О. Цамутали // Управление риском. – 2000. – № 2. – с. 12–14

2. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / за заг. ред. В.М. Бороноса. – Суми: Вид-во СумДУ, 2012. – 539 с.– Режим доступу: http://fin.fem.sumdu.edu.ua/uk/finman2012.htm